

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gavdendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. II. Vt autem opinionem magnam de Dei Prouidentiâ efformes, non est
necesse singulares omnium euentuum scire causas. sufficit vniuersalis
de Dei Prouidentiâ cognitio. Quod ostenditur comparatione ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

re illustrius? sic vectoribus viatoribusque prodest ea, quam de magistro navis habent, opinio, parum cæteroquin curante male nē an probē de se sentiant, nec quidquam eorum iudicis celsuro aut daturo. Nobis certē consulimus, dum non humiliter, sed altē de Deo & eximie sentimus: primaque, quam veluti omnis tranquillitatis hoc est gaudij basim, fixam ratamque opinionem statuere est necesse, hæc est; Deum & quidem solum esse qui moderetur vniuersa. Hæc certē opinione imbutus, gratanter omnia excipies, certus quod *Deum suscipis*. Neque molesta an sint, an iucunda curabis magnopere; nam vt vt sunt, à Deo sunt; sic ea dum suscipis, *Deum suscipis*. Et quamuis rationem euentus maligni aut prosperi non percipias, imò & rationi videatur aduersus, resque tuas liquido retroagere, non credes ipsemet tibi; hæc tantum ratione nixus, ita visum est Gubernatori navis & Magistro Deo, *Deum suscipio*, & salua sunt omnia. In hæc itaque magnā & ingenti opinione bene firmandā, vt videtis, summa stat rei, totumque tranquillitatis adipiscendæ fundamentum.

§. II.

Vt autem opinionem magnam de Deo efformes, non est necesse singulares omnium Decretorum scire causas; sufficit vniuersalis de Dei prouidentia cognitio. quod primò in comparatione viatorum de Naucleri peritia iudicio efformando ostenditur.

*Singularia
Decretorum
Dei ratio-
nem nō esse
expositā
demonstra-
tur.*

AT verò vt opinionem hanc in animis nostris excitemus, illud prius dicendum est, non idcirco necessarium esse rerum omnium, aut certē multarum rationes sigillatim perspectas habere, vnde de Diuinā Prouidentia præclarum apud nos ipsos iudicium feramus. Nam præterquam quòd particularis illius scientiæ capaces non simus, vt deinceps sigillatim ostendam, illud video scientiam illam, huic opinioni excitandæ, neutiquam esse necessariam. Magno certē nostro bono; nam vt rectē Paulus magnus cæteroquin Diuinorum mysteriorum indagator, *Incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius*: non ratione

Ad Rom
12.

Pfal. 118.

ratione quòd careant; nam vt Propheta David testatur, *Omnes via tue veritas*, & rursus *Aequitas iudicia eius*, sed quòd à tam multis circumstantiis, singulorum euentuum æquitas, ratioque quæ Deum mouit dependeat, vt illis omnibus capiendis in quibus rerum singularum ratio stat, humana, hoc est finita, ratio non sufficiat. Benè itaque nobiscum actum, singularium illa scientia quòd non requiratur, generalem vero opinioni illi firmandæ sufficere, quam quidem sanctissimus David inuenit in

Pfal. 72.

Sanctuario Dei; quod cum turbatâ prorsus mente subiisset, egressus est pacatâ prorsus & serenâ, *pacem* nihilominus *peccatorum videns*, ob quam paulò antea fuerat perturbatus. Date itaque mihi hanc veniam, vt Dei arcanum sanctuarium subiturus, artem totam prius vobis paulò fufius exponam, vt liquidò pateat non esse sigillatim euentuum omnium dignoscendas causas, mente eos vt placidâ excipiamus, velimusque fieri res, prout fiunt; in quo omnis tranquillitatis summa est: modò id certo statuamus, Deum esse à quo omnia diriguntur, eumque Deum qui sit *Magnus Dominus & laudabilis nimis & sanctus in omnibus operibus suis*.

Pfal. 47.

8.

Et quidem, vt ei quam exorsus sum de nauiculariâ, comparationi inhæream, illud sciendum est quod in maritimâ navigatione, illâ maximè quæ Orientales Occidentalesque versùs Indias instituitur, diciturque nautis Magna nauigatio, gubernaculum totius machinæ sub ipsis foris tabulatisque lateat; neque à nauis Directore, sed ab epibatâ quodam, omnium sæpe ignaro teneatur. Res est stupenda ei qui rem non percipit. Magister ipse, neque cælum neque mare conspicit; verum totos dies in arcano sedet conclaui, sub ipsum gubernaculum. Hic in mensulâ expansam habet mappam, in gradus longitudinum latitudinumque parallelè diuisam, in quâ vt portum vnde digressus eumque quòd cursum dirigit, diligenter habet annotatos, ita totum nauis cursum punctis atramentoque accuratè distinguit: cursum autem vt assequatur, varia habet disposita instrumenta; vt puta clepsydras metiendo tempori, compassum in triginta duos diuisum ventos acu magneticâ insignitum, Quadrantes, Annulos, Radios & alias ex Astronomiâ petitas machinas Solis altitudini, Polique eleuationi excipiendæ necessarias, Tabulas deinde Declinationum, Solis stellarumque Refractionum, Ephe-

Explicatur id per comparationē navigationis magnæ, cuius usus est ratio vicinque exponitur.

merides, aliasque computationes nauigationi determinandę subseruientes.

*Naucleus
in obscuro
conclauis
sedens, to-
tam nauis
machinam
gubernat.*

Itaque simulatque ventus vel minimũ vertitur, admonetur illico ab eo cui ventorum demandata est obseruatio; scribit id Magister, adiectã horã quã cępit aurę mutatio, vehementiã venti utcumque expensã & ascriptã, nec non & maris æstu. Cũ sese sol aperit, altitudinem metitur, poli eleuationem computat; & secundũ has pluresque alias circumstantias, clauum obuerti iubet, nunc ortum, nunc occasum versũs, prout res fert; pluribus nonnumquã extra tramitem rectum miliaribus, ad ventos secundos captandum, deflexo cursu. Omnia interim summã cum curã mappę inscribuntur: adeo vt pluribus sæpè mensibus nullã quamuis tellure conspectã, tam accuratè tamen iter mari transactum in mappã designet, quã si terrestre confecisset. Iam verò ad rem meam quod facit est, totam totius machinę mari innatantis directionem, ex obscuro illo arcanoque conclauis existere. hinc epibatis nauis que mittuntur imperia; his verò obsequuntur omnes: si vela obuertenda Magister pronuntiat, obuertuntur sine morã; si contrahenda nunciatur, contrahuntur; si clauus Eurum versũs descedendus dicitur in conclauis, ad Eurum declinatur, quamuis in septentrionem instituatũ nauigatio; nec quisquam hęcit, nemo obloquitur, rationem petit nemo; satis id est omnibus, Magistro sic viũm, & è conclauis mandata deferri.

*Viator qui
artem nau-
ticularia
non intelli-
git, turbatur,
si ea
tantũ
attendit,
quã in nau-
is supernũ
geruntur,
& temerè
omnia geri
suspiciatur.*

Arcanum qui nescit viator, stupebit omnia, si solũ ea conspiciat, quę per foros, transtraque aguntur aperto in aere; & verò rem dicet esse, vti ridiculam, ita summis omnino periculis expositam. Quid enim, inquiet, hocce rei est? quid agitur, quò tenditur? neque terram neque domos turrelũe conspiciunt homines hi, nihil in oculis est nisi cælum & mare, & de nocte nec hæc quidem sunt aspectabilia: venti mutantur in horas penè singulas; nunc in ortum ferimur, nunc in meridiem, nunc recto, nunc obliquo cursu; in aquã verò nulla apparent viarum aut præcedentium vestigia, tota plana est, & eadem vndique: sine dubio, casu ferimur, fame peribimus nec optatum consequemur cursum. Ita quidem ille secum obmurmurat. Epibatę interim benè securi, agunt res suas.

Id quidem fateor, quòd qui sano pollet iudicio, facilè coniectet

9.

10.

11.

ciet

ciet aliquem tantæ moli dirigendæ præesse, magnæque sine dubio inter epibatas classario: que auctoritatis, cui tam incondita turba obsequitur; cum tamen de eorum vitâ non minus agatur, quàm de vectorum omnium salute. Et hæc certè sola ratio sufficit, vt omnes componat metus, licet quid agatur sigillatim ignoret. At verò, si ineptus quis censor nautas transcurrentes aggrediatur eosque increpet, rationemque sibi dari postulet cur vela obliquent, cur rudentes laxent, cur clauum detorqueant, cur nauim desleant; certè vt modestè respondeant, dicent nautæ, id quidem nescire se. Quòd si censor hic exandescat vocemque attollat, neque ignorantibus quid agant committendam nauim vociferetur, agi de omnium vitâ, non sic agendum cum hominibus, nec mari committendam nauim in quâ nec clauus nec Magister appareat. Quid ages hõc homine? magis æstuat quàm ipsum mare. Age vir minimè male, sensus turbatos vt componas, per gradus hos descende, subi conclaue, & quid agatur penitus, si placet inspice.

12. Intra conclaue sollicitus censor, & magistrum quidem multâ canitie venerandum aspicit, summo studio incumbentem mappæ, singulaque summâ accuratione dispungentem, calculantem, pendentem. Conspicit obtutu vnico clepsydras hinc & hinc pendentes; Quadrantes, Circinos, Regulas, Astrolabia in manus sumit, versât, miratur, stupet; & dum stupet, illico omnis ex animo euanescit metus, acquiescit illico. Dic modò, an propterea nauticæ artis præcepta intelligit? an quid sibi velint Rhombi, Parallelæ, Gradusque tum mappæ, tum instrumentis tam affabrè inscripti intelligit? an concipit instrumentorum vim? an de Magistri peritiâ iam edoctus est admirator ille, paulò ante censor? minimè verò; ne nomina quidem instrumentorum audiuit; nec quidquam eorum, quæ magnâ numerorû calculatione digessit nauclerus, percipit magis quàm cum non viderat. Quid ergo turbatum hominis pacauit animum? nihil planè, nisi illa quam mente concepit de Magistri peritiâ, existimatio; hanc autem non singularum rerum explicatæ rationes concitarunt; verùm illa generatim inspecta instrumentorum concinnitas, graduum exactè inscriptorum distinctio tam accurata, studium naucleri tam improbum, hanc ei ingessere opinionem, eum esse senem illum cui se possit tutò concedere, & à quo rationes

Verùm cū Naucleri conclaue intrat, eius instrumenta & studia contemplantur, licet ea non intelligat, tamen admiratur, & opinionem magnam de Magistro concipit, qua sufficit vt acquiescat.

rationes omnes minutatim exigere nefas fit. abit itaque ad socios lætus & alacer, iam pacatus censor, salutatoque comiter nauclero, non habet aliud quod reponat, nisi placidum illud, Age prout lubet Magister rem tuam, & dum tuam agis, agis meam. En, vt sola de nauclero concepta generatim opinio, metus omnes sedat, tranquillitatemque animo inducit, quam singulorum euentuum exquisitæ rationes, penitus perturbant.

§. III.

*Applicantur iam dicta iudicio quod de diuina gubernatione
efformari debet.*

*Applicantur
nobis com-
paratio.
Conqueri-
mur de
mundi gu-
bernatione
quasi si se-
mere age-
rentur om-
nia.*

IGNoscite si longior in comparatione exponendâ fuerim; nam non tam similitudo & comparatio, quàm ipsissima rerum nostrarum est historia. Certè Auditores quamdiu in turbulento hoc mari viatores sumus, exedimus nos ipsos superfluâ sollicitudine, eo quòd euentuum quos videmus causas rationesque non percipimus: numquam non obmurmuramus, turbamurque nunc ob auræ aërisque intemperiem, nunc ob commerciorum infrequentiam, nunc ob temporis rerumque fatalitatem; modò displicent ij qui ad clauum sedent tum vrbis, tum Rei-publicæ, tum etiam priuatæ; modò bella accusamus tam publica regnorum, prouinciarumque, quàm domestica, imò & quæ cum carne nostrâ, dæmoneque miseri gerimus; modò eos increpamus qui muneribus officiisque publicis adhibentur, iniustos eos dicimus & incurios; modò superiorum iussa arrodimus tanquam præter rationem ordinata, tanquam nociua, tranquillitatisque aduerfa, plurimasque de rebus omnibus hunc in modum querelas efformamus quotidie, quibus non mala emendamus, sed tantum exasperamus rem verbis, & quod peius est mentem nostram. Quid ergo agendum inquires? certè soros & transtra desere, eripe te è turbâ, perimite vnumquemque agere rem suam: mentemque turbatam vt sedes, intra eum Dauidè *Sanctuarium Dei*, certus vt D. Augustinus asserit *Nihil fieri sensibiliter & visibiliter, quod non de interiori inuisibili aulâ illius Imperatoris, aut non inbeatur aut non permittatur.*

13.

Subi

Aug. 13.
de Trin.
c. 4.